

Konstantins love om begrænsning og korrekt brug af spådomskunst, 319-321

Spådomskunst og varselstyding var en vigtig del af den før-kristne romerske religion. Særlige varselstydere (*haruspeces* og *augurer*) tydede varsler ved bl.a. at studere offerdyrs indvolde og fugles adfærd. Nogle af de såkaldte *haruspeces* bestred en statslig funktion i den offentlige del af den romerske religion, idet de ud fra offerdyrenes indvolde aflæste gudernes indstilling i forhold til den romerske stats handlinger. Andre *haruspeces* foretog varselstyding for private. Men denne private og skjulte form for spådomskunst og varselstyding havde længe før kejser Konstantin været forbudt af de romerske kejsere og myndigheder, idet man frygtede at ugunstige spådomme kunne vendes mod den siddende kejser. Konstantins love om begrænsning og korrekt brug af spådomskunsten er således en gentagelse og stadfæstelse af tidligere givne love og praksis.

[1. februar, 319¹ :] Kejser Konstantin Augustus til Maximus.² Ingen varselstyder³ må nærme sig en anden persons dørtærskel, end ikke af en anden grund [end at udøve spådomskunst], men venskab med sådanne mænd skal afvises, uanset hvor gammelt det er. Den varselstyder, der nærmer sig en andens hjem, skal brændes levende, og den person, der har indkaldt ham ved overtalelse eller belønninger, skal forvises til en ø efter konfiskation af hans ejendom. Thi de personer, der ønsker at tjene deres egen overtro [*superstitioni*],⁴ vil være i stand til at udføre deres egne ceremonier offentligt. Vi finder desuden, at en, der indgiver anklage for denne forbrydelse, ikke er en angiver,⁵ men snarere værdig til belønning.

[15. maj, 319:] Kejser Konstantin Augustus til folket. Vi forbyder varselstydere og præster og de personer, der er vant til at forestå sådanne ceremonier, at henvende sig til et privat hjem eller til at overskride en anden persons dørtærskel under påskud af venskab. Vi har sørget for straf til dem, hvis de skulle lade hånt om denne lov. Men I, der tror, at denne kunst⁶ er til fordel for jer, gå til de offentlige altre og helligdomme og udøv ritualerne efter jeres skik; for vi forbyder ikke den fortidige brug af ceremonier bliver udøvet åbent [*nec enim prohibemus praeteritae usurpationis officia libera luce tractari*].⁷

[8. marts, 321:] Kejser Konstantin Augustus til Maximus. Hvis det skulle vise sig, at en del af vores palads eller hvilket som helst andet offentlig bygningsværk er blevet ramt af et lyn, skal overholdelsen af den gamle skik bevares, og en undersøgelse angående varslet heri skal foretages af varselstyderne. Skriftlige optegnelser heraf skal indsamles meget omhyggeligt og henvi-

¹ En anden mulig datering er året 320

² Maximus: Roms bypræfekt, 319-323

³ Varselstyder (*haruspex*): spåmand eller sandsiger.

⁴ Konstantin taler her ud fra et kristent standpunkt.

⁵ Angiver: Angivere (delatores) og angiveri (i betydningen aflæggelse af falsk vidnesbyrd) blev straffet hårdt.

⁶ Dvs. spådomskunsten

⁷ C. Pharr oversætter: "For we do not prohibit the ceremonies of a bygone perversion to be conducted openly." En negativ betydning (bygone perversion) ligger dog ikke nødvendigvis i den latinske tekst.

ses til vores visdom. Tilladelse gives også til alle andre til at anvende denne skik med hensyn til sig selv, alene på den betingelse, at de afholder sig fra hjemlige ofringer, der udtrykkeligt er forbudt.⁸

- 5 Endvidere skal du vide, at vi har modtaget den officielle rapport og fortolkningen heraf, der blev forfattet vedrørende lynnedslaget i amfiteatret, om hvilket du havde skrevet til tribunen og lederen af embedsforvaltningen, Heraclianus.

- 10 *Codex Theodosianus* 9.16.1; 9.16.2; 16.10.1: Oversættelse J. Rosenløv efter T. Mommsen & P. M. Meyer: *Theodosiani libri XVI*, Berlin (1905) s. 459f., 897 samt C. Pharr: *The Theodosian Code and Novels and The Sirmondian Constitutions*. New York (1969) s.237, 472

⁸ Dvs. private og hemmelige ofringer, der i forbindelse med varslene kunne være vendt mod kejseren.